

กฎหมายเกี่ยวกับสิทธิบัตร

อ. ดร. ชัชชม อรรถมภิษฎา

สิทธิบัตรการประดิษฐ์

การประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- เป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่
- เป็นการประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น
- เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรม (มาตรา 5 แต่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา 9)

ความหมายของสิทธิบัตร

สิทธิบัตร (Patent) หมายถึง หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ตามที่กำหนดในหมวด 2 และหมวด 3 แห่งพระราชบัญญัตินี้ (พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 3)

การประดิษฐ์ขึ้นใหม่

ได้แก่การประดิษฐ์ที่ไม่เป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว (มาตรา 6)

- กฎหมายสิทธิบัตรเน้นความใหม่ (novelty) เนื่องจากวัตถุประสงค์ของกฎหมายสิทธิบัตรคือการส่งเสริมให้มีการผลิตของใหม่ จึงไม่คุ้มครองงานที่ปรากฏอยู่แล้ว
- “งานที่ปรากฏอยู่แล้ว” คือสิ่งที่มีอยู่ในเวลานั้นหรือเป็นการประดิษฐ์ที่มีอยู่แล้วในขณะนั้น คือในขณะที่ขอรับสิทธิบัตร โดยไม่คำนึงถึงว่าผู้ประดิษฐ์จะรู้หรือไม่รู้

ประเภทของสิทธิบัตร

- สิทธิบัตรการประดิษฐ์
- อนุสิทธิบัตร
- สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 872/2538

เรื่อง มานบัง ตาประดูเหล็ก ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าการประดิษฐ์ดังกล่าวไม่ใช้การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ที่ขอรับสิทธิบัตรได้ เนื่องจากมีใบม่านบังตาประดูเหล็กนี้ในต่างประเทศมานานแล้ว การประดิษฐ์ของโจทก์จึงไม่ใช่การประดิษฐ์ขึ้นใหม่ แต่เป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว ทั้งนี้โดยไม่คำนึงว่าโจทก์หรือผู้ประดิษฐ์จะรู้หรือไม่รู้

งานที่ปรากฏอยู่แล้ว ให้
 หมายความว่า การประดิษฐ์
 ดังต่อไปนี้ด้วย (มาตรา 6 วรรคสอง)

- (1) การประดิษฐ์ที่มีหรือใช้แพรงหลาย
 อยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับ
 สิทธิบัตร
- (2) การประดิษฐ์ที่ได้มีการเปิดเผย
 สารสำคัญหรือรายละเอียดในเอกสาร
 หรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วไม่ว่า
 ในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวัน
 ขอรับสิทธิบัตร และไม่ว่าการเปิดเผย
 นั้นจะกระทำโดยเอกสาร สิ่งพิมพ์ การ
 นำออกแสดง หรือการเปิดเผยต่อ
 สาธารณชนด้วยประการใด

“วันขอรับสิทธิบัตร” - มีข้อพิจารณา 3
 กรณี

กรณีแรก คือวันที่มีการยื่นคำขอรับ
 สิทธิบัตรและเจ้าหน้าที่รับคำขอนั้น

กรณีที่สอง คือกรณีตามมาตรา 19 ได้แก่
 กรณีที่มีการนำเอาการประดิษฐ์นั้นออก
 แสดงในงานแสดงต่อสาธารณชนซึ่ง
 หน่วยงานของรัฐเป็นผู้จัดหรืออนุญาตให้
 มีขึ้นในราชอาณาจักร และยื่นคำขอรับ
 สิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์นั้นภายใน
 สิบสองเดือนนับแต่วันเปิดงาน ให้ถือว่า
 ได้ยื่นคำขอนั้นในวันเปิดงานแสดงนั้น

- (3) การประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตรหรืออนุ
 สิทธิบัตรไว้แล้วไม่ว่าในหรือนอก
 ราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
- (4) การประดิษฐ์ที่มีผู้ขอรับสิทธิบัตรหรืออนุ
 สิทธิบัตรไว้แล้วนอกราชอาณาจักรเป็น
 เวลาเกินสิบแปดเดือนก่อนวันขอรับ
 สิทธิบัตร แต่ยังมีได้มีการออกสิทธิบัตร
 หรืออนุสิทธิบัตรให้
- (5) การประดิษฐ์ที่มีผู้ขอรับสิทธิบัตรหรืออนุ
 สิทธิบัตรไว้แล้วไม่ว่าในหรือนอก
 ราชอาณาจักร และได้ประกาศโฆษณา
 แล้วก่อนวันขอรับสิทธิบัตรใน
 ราชอาณาจักร

- กรณีที่สาม คือกรณีตามมาตรา 19 ทวิ
 ได้แก่กรณีบุคคลตามมาตรา 14 ที่ได้ยื่นคำ
 ขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์ไว้นอก
 ราชอาณาจักร ถ้ายื่นขอรับสิทธิบัตรสำหรับ
 การประดิษฐ์นั้นในราชอาณาจักร ภายในสิบ
 สองเดือนนับแต่วันที่ได้ยื่นคำขอรับ
 สิทธิบัตรนอกราชอาณาจักรเป็นครั้งแรก
 บุคคลนั้นจะขอให้ยื่นคำขอรับ
 สิทธิบัตรนอกราชอาณาจักรเป็นครั้งแรก
 เป็นวันที่ได้ยื่นคำขอในราชอาณาจักรก็ได้
หมายเหตุ มาตรา 14 กำหนดเรื่อง
 คุณสมบัติของบุคคลที่จะขอรับสิทธิบัตรได้

ข้อพิจารณา ตามมาตรา 6 วรรคสอง

- (1) การประดิษฐ์ที่มีหรือใช้แพรงหลายอยู่แล้วใน
 ราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
แพรงหลาย - ไม่ได้อยู่ที่จำนวนเสมอไป แต่
 ประเด็นคือการประดิษฐ์นั้นได้เผยแพร่ไปสู่
 สาธารณชนหรือไม่ เช่น เครื่องเปลี่ยน
 พลังงานแสงอาทิตย์ให้เป็นเชื้อเพลิง กับ
 โทรศัพท์มือถือ
แพรงหลายที่ใด - ต้องในราชอาณาจักร
 เท่านั้น
แพรงหลายเมื่อใด - ก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

ข้อสังเกต

ความแพรงหลายตามมาตรา 6 วรรค
 สอง (1) นั้นไม่มีข้อยกเว้น แม้ผู้
 ประดิษฐ์เองเป็นผู้นำการประดิษฐ์
 ออกจำหน่ายแพรงหลายก่อนวันขอรับ
 สิทธิบัตร หรือมีผู้อื่นนำการประดิษฐ์
 นั้นออกจำหน่ายก่อนวันขอรับ
 สิทธิบัตรจนแพรงหลาย ก็จะมีผลให้
 การประดิษฐ์นั้นไม่ถือว่าเป็นการ
 ประดิษฐ์ใหม่อีกต่อไป

(2) การประดิษฐ์ที่ได้มีการเปิดเผย
สาระสำคัญหรือรายละเอียดในเอกสารหรือ
สิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วไม่ว่าในหรือ
นอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
และไม่ว่าการเปิดเผยนั้นจะกระทำโดย
เอกสาร สิ่งพิมพ์ การนำออกแสดง หรือการ
เปิดเผยต่อสาธารณชนด้วยประการใด

ข้อสังเกต การเปิดเผย ตามมาตรา 6
วรรคสอง (2) นี้ หมายถึงการเปิดเผยทั่ว ๆ
ไป แต่ต้องมีลักษณะการเปิดเผยต่อ
สาธารณชนไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ และไม่ว่าจะ
เปิดเผยภายในหรือนอกราชอาณาจักรก็ตาม
หากมีการเปิดเผยแล้ว ถือว่าไม่ใช่การ
ประดิษฐ์ใหม่

(4) การประดิษฐ์ที่มีผู้ขอรับสิทธิบัตร
หรืออนุสิทธิบัตรไว้แล้วนอก
ราชอาณาจักรเป็นเวลาเกินสิบแปด
เดือนก่อนวันขอรับสิทธิบัตร แต่ยังมี
ได้มีการออกสิทธิบัตรหรืออนุ
สิทธิบัตรให้

(5) การประดิษฐ์ที่มีผู้ขอรับสิทธิบัตร
หรืออนุสิทธิบัตรไว้แล้วไม่ว่าในหรือ
นอกราชอาณาจักร และได้ประกาศ
โฆษณาแล้วก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
ในราชอาณาจักร

ข้อยกเว้นที่ไม่ให้ถือว่าเป็นการ เปิดเผย

มีการกระทำอยู่ 3 ลักษณะที่ไม่ถือ
ว่าเป็นการเปิดเผย (มาตรา 6 วรรค
ท้าย) ดังนี้คือ

- การเปิดเผยซึ่งไม่ชอบด้วยกฎหมาย
- การเปิดเผยโดยผู้ประดิษฐ์เอง
- การเปิดเผยในงานแสดงสินค้าระหว่าง
ประเทศ หรือในงานแสดงต่อ
สาธารณชนของทางราชการโดยผู้
ประดิษฐ์เป็นผู้เปิดเผยเอง และผู้
ประดิษฐ์ได้ยื่นขอรับสิทธิบัตรภายใน
12 เดือน นับแต่วันที่ได้มีการเปิดเผย

การเปิดเผยสาระสำคัญหรือ
รายละเอียดที่เกิดขึ้นหรือเป็นผลมา
จากการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย
หรือการเปิดเผยสาระสำคัญหรือ
รายละเอียดโดยผู้ประดิษฐ์ รวมทั้งการ
แสดงผลงานของผู้ประดิษฐ์ในงาน
แสดงสินค้าระหว่างประเทศ หรือใน
งานแสดงต่อสาธารณชนของทาง
ราชการ และการเปิดเผยสาระสำคัญ
หรือรายละเอียดดังกล่าวได้กระทำ
ภายในสิบสองเดือนก่อนที่จะมีการ
ขอรับสิทธิบัตร มิให้ถือว่าเป็นการ
เปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียด
ตาม (2)

(3) การประดิษฐ์ที่ได้รับ
สิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรไว้แล้ว
ไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักร
ก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
ข้อสังเกต แม้ผู้ที่ได้รับสิทธิบัตร
ในประเทศหนึ่งแล้ว ก็ไม่
สามารถขอรับสิทธิบัตรใน
ประเทศไทยได้อีก เนื่องจากเป็น
การประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตรไว้
แล้ว

การประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น (Inventive Step)

- ได้แก่การประดิษฐ์ที่ไม่เป็นที่
ประจักษ์โดยง่ายแก่บุคคลที่มีความ
ชำนาญในระดับสามัญ
สำหรับงานประเภทนั้น (มาตรา 7)
- หมายความว่าต้องไม่เป็นสิ่งที่
สามารถคิดค้นได้โดยง่ายเกินไป
สำหรับผู้ที่มีความสามารถอยู่ใน
ระดับปานกลาง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3523/2537

โจทก์ได้คิดค้นตะกร้อพลาสติกและเป็นเจ้าของสิทธิบัตรตะกร้อพลาสติกดังกล่าว ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าผลิตภัณฑ์ตะกร้อนี้มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น

อีกตัวอย่างหนึ่งคือเรื่องเครื่องจักรผลิตกระดาษ ศาลสูงสหรัฐตัดสินว่ามีขั้นประดิษฐ์สูงขึ้น โดยให้ดูที่ผล ไม่ต้องดูว่าโครงสร้างต่างจากเดิมมากน้อยเพียงใด

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตรได้

มีหลักเกณฑ์ตามมาตรา 56 ดังนี้

- ต้องเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่
 - ต้องเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่ออุตสาหกรรมหรือหัตถกรรมเท่านั้น
- การทดลองแบบผลิตภัณฑ์แห่งสายอากาศเครื่องรับโทรทัศน์และวิทยุว่าสามารถใช้รับสัญญาณโทรทัศน์และวิทยุได้หรือไม่ จึงเป็นการทดลองเพื่อดูว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่ออุตสาหกรรมหรือไม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7769/2547)

เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรมได้แก่การประดิษฐ์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการผลิตทางอุตสาหกรรม รวมทั้งหัตถกรรม เกษตรกรรมและพาณิชยกรรม (มาตรา 8)

ลักษณะการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ถือว่าเป็นใหม่

(1) เป็นสิ่งที่มีหรือใช้แพร่หลายแล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

(2) แบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการเปิดเผยภาพ สารสำคัญ หรือรายละเอียดในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร - มีหลักการเหมือนกับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ในมาตรา 6 วรรคสอง (2)

การประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรได้

- เป็นการประดิษฐ์ขั้นใหม่
- เป็นการประดิษฐ์ที่สามารถประยุกต์ในทางอุตสาหกรรม

(มาตรา 65 ทวิ)

ข้อสังเกต

สิทธิบัตรมีอายุ 20 ปี (มาตรา 35)
ส่วนอนุสิทธิบัตรมีอายุ 6 ปี และขอต่ออายุได้ 2 ครั้ง ๆ ละ 2 ปี

(3) แบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการประกาศโฆษณาตามมาตรา 65 ประกอบด้วยมาตรา 28 มาแล้วก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

(4) แบบผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวใน (1) (2) หรือ (3) จนเห็นได้ว่าเป็นการเลียนแบบ ถ้าจะถือว่าเป็นใหม่ ต้องแตกต่างกันมาก ตัวอย่าง ดู คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5341/2533

คำพิพากษากฎีกาที่ 5341/2533

โจทก์ออกแบบเหยือกน้ำโดย ออกแบบพวยรินน้ำเป็นร่องสี่เหลี่ยม โจทก์ไปขอรับสิทธิบัตร แต่ไม่ได้รับการจดทะเบียน จึงฟ้องคดี ศาลฎีกา เห็นว่าที่ปากพวยรินน้ำทำเป็นสี่เหลี่ยมนี้ดัดเดีว ต่างกับของผู้อื่นเพียงรายละเอียดเล็กน้อย ถือว่าเข้ากรณีตามมาตรา 57 จึงถือว่าไม่ใช่ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

หลักเกณฑ์การยื่นคำขอรับสิทธิบัตร

- ผู้ยื่นคำขอก่อนย่อมมีสิทธิก่อน (มาตรา 16) - First-to-file system
- เป็นการประดิษฐ์หรือออกแบบขึ้นใหม่ (มาตรา 6 และ 57)

คำพิพากษากฎีกาที่ 1822/2543

การออกแบบผลิตภัณฑ์ปลอกหุ้มพวงมาลัยรถตามข้อถือสิทธิของจำเลยจึงไม่ถือว่าเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ เพราะแบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าวของจำเลยคล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการเปิดเผยภาพ สารสำคัญหรือรายละเอียดในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วนอกราชอาณาจักร ก่อนวันที่จำเลยขอรับสิทธิบัตรจนเห็นได้ว่าเป็นการเลียนแบบตามมาตรา 57 แห่งพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ปลอกหุ้มพวงมาลัยรถ เลขที่ 4956 ของจำเลยย่อมเป็นสิทธิบัตรที่ออกไปโดยไม่ชอบด้วยมาตรา 56 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

คำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ มี 5 รายการ ดังนี้

- (1) ชื่อที่แสดงถึงการประดิษฐ์
- (2) ลักษณะและความมุ่งหมายของการประดิษฐ์
- (3) รายละเอียดการประดิษฐ์
- (4) ข้อถือสิทธิโดยชัดแจ้ง
- (5) รายการอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ฯลฯ

(มาตรา 17)

การขอรับสิทธิบัตร

บุคคลที่มีสิทธิขอรับฯ

1. ผู้ประดิษฐ์หรือผู้ออกแบบผลิตภัณฑ์ (มาตรา 10, 15, 65)
2. นายจ้างหรือผู้ว่าจ้าง (มาตรา 11, 12, 13)
3. ผู้รับโอนสิทธิ (มาตรา 10 วรรคสองและวรรคสาม)

ส่วนสำคัญที่สุดคือ รายละเอียดการประดิษฐ์ และข้อถือสิทธิ

- รายละเอียดการประดิษฐ์ ต้องเปิดเผย โดยมีหลักเกณฑ์ตามมาตรา 17 วรรคสอง (3) ดังนี้
- ต้องมีข้อความสมบูรณ์รัดกุม
 - ชัดแจ้งพอที่จะให้ผู้มีความชำนาญในระดับสามัญในศิลปะหรือวิทยาการที่เกี่ยวข้องสามารถทำและปฏิบัติการตามการประดิษฐ์นั้นได้
 - ระบุวิธีการประดิษฐ์ที่ดีที่สุดที่ผู้ประดิษฐ์จะพึงทราบได้

ข้อถือสิทธิ (Claim) หมายถึงส่วนที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรแสดงถึงเจตนาหรือความประสงค์ที่จะกำหนดถึงลักษณะและขอบเขตของสิ่งที่ต้องการได้รับสิทธิแต่ผู้เดียว มีหลักเกณฑ์ในการเขียนข้อถือสิทธิตามมาตรา 17 วรรคสอง (4) ดังนี้

- ต้องชัดเจนในสิ่งที่ต้องการได้รับความคุ้มครอง
- ต้องชัดเจนถึงความใหม่

ดู คำพิพากษาฎีกาที่ 872/2538

สิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ได้รับความคุ้มครองมากกว่าสิทธิบัตรกรรมวิธี เนื่องจากผลิตภัณฑ์หนึ่งอาจได้มาโดยมีกรรมวิธีหลายอย่าง ตัวอย่างเช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 3523/2537 เรื่องตะกร้อพลาสติก

- สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ – มาตรา 36 วรรคหนึ่ง (1)
- สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรกรรมวิธี – มาตรา 36 วรรคหนึ่ง (2)
- สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ – มาตรา 63

คำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

มาตรา 59 กำหนดว่ามีหลักเช่นเดียวกับคำขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์ แต่คำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ต้องมีภาพแสดงแบบผลิตภัณฑ์ด้วย

ข้อสังเกต

การผลิตตามข้อถือสิทธิไม่จำเป็นต้องตรงกันทุกลักษณะ ถ้ามีคุณสมบัติเหมือนกัน ประโยชน์เหมือนกัน ทำให้เกิดผลอย่างเดียวกัน ถือว่าเข้าข่ายละเมิด

สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร

1. สิทธิตามมาตรา 36 ซึ่งอาจแยกลักษณะแห่งสิทธิออกเป็น 2 ลักษณะตามประเภทของการประดิษฐ์ ดังนี้

- ประเภทที่ 1 สิทธิบัตรผลิตภัณฑ์ (Product Patent)
- ประเภทที่ 2 สิทธิบัตรกรรมวิธี (Process Patent)

ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิบัตรการประดิษฐ์

- (1) การกระทำใด ๆ เพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัย ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดต่อการใช้ประโยชน์ตามปกติของผู้ทรงสิทธิบัตร และไม่ทำให้เสื่อมเสียต่อประโยชน์อันชอบธรรมของผู้ทรงสิทธิบัตรเกินสมควร
- (2) การผลิตผลิตภัณฑ์หรือใช้กรรมวิธีตั้งที่ผู้ทรงสิทธิบัตรได้จดทะเบียนไว้ ซึ่งผู้ผลิตผลิตภัณฑ์หรือผู้ใช้กรรมวิธีดังกล่าวได้ประกอบกิจการหรือมีเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อประกอบกิจการดังกล่าวโดยสุจริตก่อนวันยื่นขอรับสิทธิบัตรในราชอาณาจักร โดยผู้ผลิตหรือผู้ใช้กรรมวิธีไม่มีหรือไม่มีเหตุอันควรรู้ถึงการจดทะเบียนนั้น ทั้งนี้โดยไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งมาตรา 19 ทวิ

(3) การเตรียมยาเฉพาะรายตามใบสั่งแพทย์โดยผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมหรือผู้ประกอบโรคศิลปะรวมทั้งการกระทำต่อผลิตภัณฑ์ยาดังกล่าว

(4) การกระทำใด ๆ ที่เกี่ยวกับการขืนทะเบียนยาโดยผู้ขอมีวัตถุประสงค์ที่จะผลิต จำหน่าย หรือนำเข้าซึ่งผลิตภัณฑ์ยาตามสิทธิบัตรหลังจากสิทธิบัตรดังกล่าวสิ้นอายุลง

(5) การใช้อุปกรณ์ซึ่งเป็นการประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตรที่เกี่ยวกับตัวเรือ เครื่องจักร หรืออุปกรณ์อื่นของเรือของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิบัตรซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ในกรณีนี้เรือดังกล่าวได้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวหรือโดยอุบัติเหตุ และจำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ดังกล่าวกับเรือนั้น

หลักเกณฑ์การอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิตามสิทธิบัตร

การอนุญาตให้ใช้สิทธิตามมาตรา 38 ผู้ทรงสิทธิบัตรจะกำหนดเงื่อนไข ข้อจำกัดสิทธิ หรือกำหนด

ค่าตอบแทนในลักษณะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่ชอบธรรมไม่ได้

ดู กฎกระทรวงฉบับที่ 25 พ.ศ. 2542 ซึ่งแบ่งเงื่อนไข ข้อจำกัดสิทธิ หรือค่าตอบแทนฯ ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

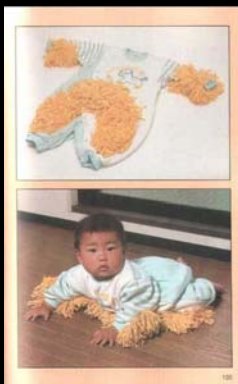
(6) การใช้อุปกรณ์ซึ่งเป็นการประดิษฐ์ที่ได้รับสิทธิบัตรที่เกี่ยวกับการสร้าง การทำงาน หรืออุปกรณ์อื่นของอากาศยาน หรือยานพาหนะของประเทศที่เป็นภาคีแห่งอนุสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิบัตรซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย ในกรณีนี้ที่อากาศยานหรือยานพาหนะดังกล่าวได้เข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวหรือโดยอุบัติเหตุ

(7) การใช้ ชาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร หากผู้ทรงสิทธิบัตรได้อนุญาตหรือยินยอมให้ผลิต หรือขายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแล้ว

ก. เงื่อนไข ข้อจำกัดสิทธิ หรือค่าตอบแทนที่มีลักษณะเป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่ชอบธรรมในตัวเอง (per se rule) – 5 กรณี

ข. เงื่อนไข ข้อจำกัดสิทธิ หรือค่าตอบแทนที่ไม่มีลักษณะเป็นการจำกัดการแข่งขันในตัวเอง ซึ่งเป็นเรื่องต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป (rule of reason)

สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตร (ต่อ)

2. สิทธิตามมาตรา 37 ในการใช้ถ้อยคำว่า "สิทธิบัตรไทย" หรืออักษร สบท หรืออักษรต่างประเทศที่มีความหมายเดียวกัน

อนึ่ง การใช้คำหรืออักษรตามวรรคหนึ่ง ต้องระบุหมายเลขสิทธิบัตรไว้ด้วย

3. สิทธิตามมาตรา 38

3.1 อนุญาตให้บุคคลใดใช้สิทธิตามสิทธิบัตรของตนตามมาตรา 36

3.2 โอนสิทธิบัตรให้แก่บุคคลอื่น

หน้าที่ของผู้ทรงสิทธิบัตร

1. ใช้การประดิษฐ์หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์ในประเทศ (มาตรา 46, 48, 55)
2. หน้าที่เสียค่าธรรมเนียมรายปี (มาตรา 43)

การเพิกถอนสิทธิบัตร

1. เนื่องจากความไม่สมบูรณ์ของสิทธิบัตร (มาตรา 54, 64)

โดยกฎหมายกำหนดให้ผู้มีส่วนได้เสีย หรือพนักงานอัยการฟ้องศาล ขอให้เพิกถอนสิทธิบัตรที่ไม่สมบูรณ์เนื่องจากมีการออกสิทธิบัตรโดยไม่ถูกต้องได้

ดู ฎีกาที่ 2670/2532 ประกอบ

พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522

มาตรา 51 บัญญัติว่า "เพื่อประโยชน์ในการประกอบกิจการอันเป็นสาธารณูปโภค หรือการอันจำเป็นในการป้องกันประเทศ หรือการสงวนรักษา หรือการได้มาซึ่งทรัพย์สินทางธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อม หรือป้องกันหรือบรรเทาการขาดแคลนอาหาร ยา หรือสิ่งอุปโภคบริโภคอย่างอื่นอย่างรุนแรง หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น กระทรวง ทบวง กรม อาจใช้สิทธิตามสิทธิบัตรอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 36

2. เนื่องจากผู้ทรงสิทธิบัตรไม่ใช้การประดิษฐ์ให้เกิดประโยชน์ในประเทศ โดยปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

ก. ภายหลังจากที่ได้มีการออกใบอนุญาตให้ใช้สิทธิตามมาตรา 50 แล้ว ผู้ทรงสิทธิบัตร หรือผู้รับอนุญาต หรือผู้ได้รับอนุญาตไม่ดำเนินการผลิต หรือไม่ขาย หรือขายในราคาสูงเกินสมควรเป็นเวลาเกินสองปีนับแต่วันออกใบอนุญาต

ข. ผู้ทรงสิทธิบัตรอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้สิทธิโดยฝ่าฝืนมาตรา 41 (ไม่ทำตาม "แบบ")

ในกรณีดังกล่าว อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญามีสิทธิขอให้คณะกรรมการสิทธิบัตรสั่งเพิกถอน (มาตรา 55)

โดยกระทำการดังกล่าวเองหรือให้บุคคลอื่นกระทำแทน ในการใช้สิทธิดังกล่าว กระทรวง ทบวง กรม จะต้องเสียค่าตอบแทนแก่ผู้ทรงสิทธิบัตรหรือผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรตามมาตรา 48 วรรคสอง และจะต้องแจ้งให้ผู้ทรงสิทธิบัตรทราบเป็นหนังสือโดยไม่ชักช้า ทั้งนี้ โดยไม่อยู่ภายบังคับเงื่อนไขมาตรา 46 มาตรา 47 และมาตรา 47 ทวิ...ฯ"

ถ้าผู้ทรงสิทธิบัตรไม่เห็นด้วยกับคำสั่งเพิกถอนสิทธิบัตรของคณะกรรมการสิทธิบัตร ก็มีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลได้ภายใน 60 วัน นับแต่วันได้รับแจ้งคำสั่ง

(มาตรา 74)

